

Projektując nowy system edukacji...

Edukacja oczami dyrektora

Raport z ankiety

EDuS

2023

Słowem wstępu

Rozwój edukacji odgrywa kluczową rolę w kształtowaniu przyszłości społeczeństwa. W kontekście dynamicznych zmian społecznych, technologicznych i kulturowych, rola dyrektorów placówek edukacyjnych jest niezmiernie istotna. Mają oni nie tylko za zadanie zarządzać szkołami, ale także kreować środowisko, w którym uczniowie mogą rozwijać się intelektualnie, emocjonalnie i społecznie.

Raport, który prezentujemy, zawiera wyniki analizy danych zebranych podczas ankiety oraz refleksje oparte na obserwacjach i doświadczeniach dyrektorów. Przedstawia on różnorodne aspekty edukacji, od organizacji zajęć dydaktycznych i infrastruktury, aż po wyzwania kadrowe oraz kwestie finansowe.

Dzięki tej ankiecie, mamy możliwość lepszego zrozumienia perspektywy dyrektorów, co z kolei przyczyni się do budowy bardziej efektywnego, innowacyjnego i dostosowanego do współczesnych potrzeb systemu edukacyjnego. Wierzymy, że raport ten będzie inspiracją dla decydentów edukacyjnych, nauczycieli oraz innych podmiotów zaangażowanych w proces edukacyjny, aby wspólnie dążyć do stworzenia środowiska, w którym uczniowie będą mogli osiągnąć sukces i pełnię swojego potencjału.

Serdecznie dziękujemy wszystkim dyrektorom, którzy poświęcili swój czas i zaangażowanie w udział w ankiecie oraz w przemyślane refleksje na temat edukacji. Państwa wkład jest niezmiernie cenny i stanowi istotny krok ku tworzeniu lepszej przyszłości dla naszych uczniów.

Co stanowi dla Ciebie największe wyzwanie w zarządzaniu placówką?

75% dyrektorów podkreśla problematyczne aspekty związane z obowiązującymi regulacjami prawno-edukacyjnymi. Konieczność przestrzegania licznych przepisów może wpływać na skuteczność zarządzania placówką i pochłaniać znaczną ilość czasu i zasobów.

Brak wystarczających środków finansowych może ograniczać możliwości rozwoju placówki, wpływać na jakość oferowanych usług edukacyjnych oraz warunki pracy nauczycieli i uczniów - tego zdania jest 74% dyrektorów.

Według 64% ankietowanych konieczność osiągnięcia wysokich wyników uczniów oraz uczestniczenia w rankingach szkół może kolidować z długofalowym celem edukacji.

Wpływ polityki na funkcjonowanie placówki może być wyzwaniem dla 64% dyrektorów, którzy starają się utrzymać neutralność i skupić się na celach edukacyjnych.

Kolejny ważny element, który wskazuje 58% respondentów, to motywowanie nauczycieli do zaangażowania i ciągłego doskonalenia.

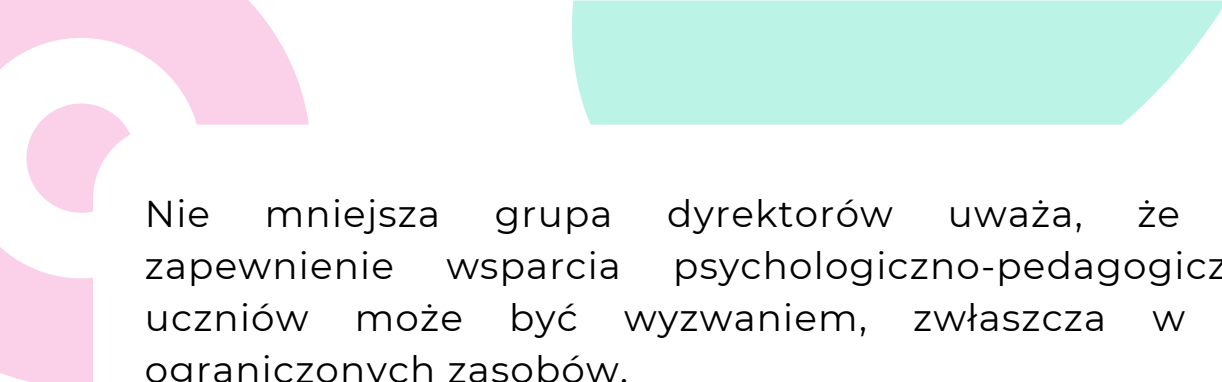
Niedobór wykwalifikowanego personelu może utrudniać prawidłowe funkcjonowanie placówki - uważa tak 38% ankietowanych dyrektorów.

Według 37% dyrektorów ograniczenia wynikające z Karty Nauczyciela mogą skomplikować procesy związane z zatrudnianiem i zwalnianiem nauczycieli oraz wpływać na elastyczność w zarządzaniu kadrą.

Niemniej ważnym aspektem jest niedostateczna infrastruktura dydaktyczna, która może ograniczać możliwości prowadzenia innowacyjnych zajęć oraz wpływać na komfort pracy uczniów i nauczycieli - tego zdania jest 35% ankietowanych.

Co trzeci ankietowany uważa, że brak odpowiedniego wsparcia od struktur państwowych lub samorządowych może stanowić wyzwanie w realizacji celów placówki.

30% respondentów uważa, że skuteczna realizacja podstawy programowej oraz zapewnienie różnorodnych zajęć i aktywności, które rozwijają zainteresowania uczniów może być wymagającym zadaniem, szczególnie w kontekście zmian w programach nauczania oraz zróżnicowanych potrzeb uczniów.

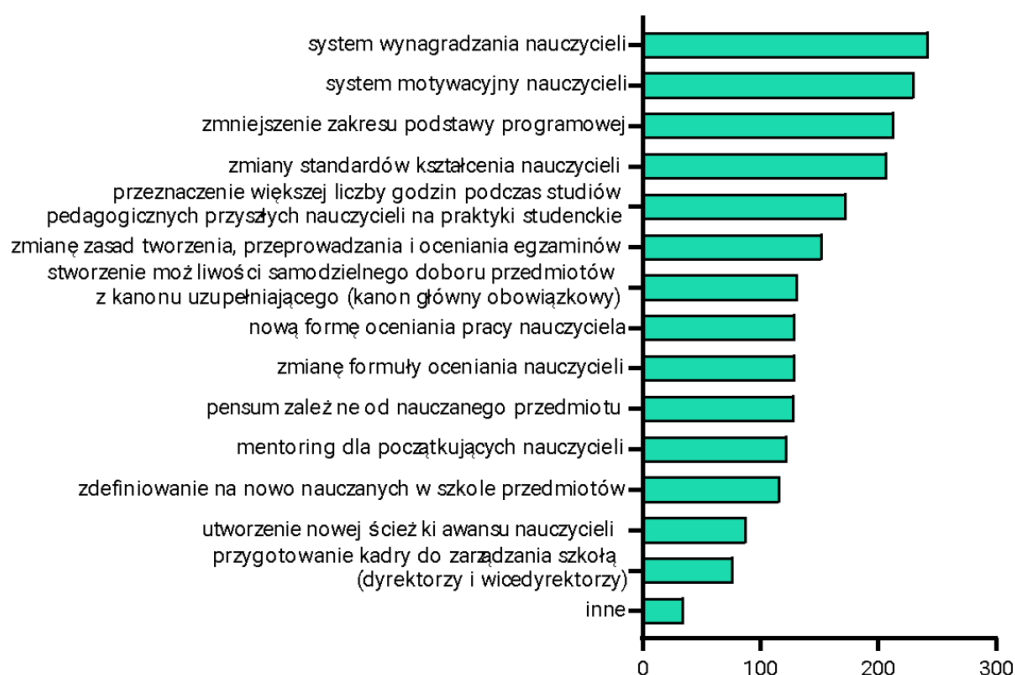

Nie mniejsza grupa dyrektorów uważa, że efektywne zapewnienie wsparcia psychologiczno-pedagogicznego dla uczniów może być wyzwaniem, zwłaszcza w przypadku ograniczonych zasobów.

Co piąty ankietowany dyrektor jest zdania, że zapewnienie stałego doskonalenia i przygotowania metodycznego nauczycieli jest istotne dla jakości procesu nauczania i nauki i jednocześnie stanowi dla niego trudność.

Analiza odpowiedzi dyrektorów na pytanie ankietowe ukazuje kompleksowość wyzwań związanych z zarządzaniem placówką edukacyjną.

Co warto uwzględnić w projektowaniu nowego systemu edukacji powszechnej?

Najliczniejsza grupa dyrektorów, bo aż 82% uważa, że wartość systemu wynagradzania nauczycieli jest ważnym elementem, który wpływa na ich motywację i zaangażowanie w proces edukacyjny.

78% dyrektorów podkreśla potrzebę wprowadzenia skutecznego systemu motywacyjnego, który zachęci nauczycieli do doskonalenia swoich umiejętności i zaangażowania w pracę.

Redukcja zakresu programu nauczania może przyczynić się do bardziej skoncentrowanego i skutecznego przekazywania wiedzy - tego zdania jest 72% dyrektorów.

Bardzo duża grupa dyrektorów, bo aż 70% z ankietowanych, jest zdania, że nowe standardy kształcenia nauczycieli mogą przyczynić się do lepszego przygotowania pedagogów do wyzwań współczesnej edukacji.

Prawie 60% respondentów myśli, że większa liczba godzin praktyk studenckich może zapewnić przyszłym nauczycielom lepsze doświadczenie praktyczne i przygotowanie do pracy w szkołach.

Połowa ankietowanych dyrektorów utrzymuje, że potrzebne są zmiany zasad tworzenia, przeprowadzania i oceniania egzaminów. Możliwość samodzielnego wyboru przedmiotów może pozwolić na większą personalizację nauki i dostosowanie jej do indywidualnych potrzeb uczniów - takiej zmiany życzyłoby sobie 45% osób, biorących udział w badaniu.

Równie licznie wybierana odpowiedź to wprowadzenie nowych metod oceniania pracy nauczyciela. Dyrektorzy sugerują zmiany w ocenianiu pracy nauczycieli, aby lepiej oddać ich osiągnięcia i zaangażowanie.

Podobna liczba dyrektorów jest zdania, że dopasowanie pensum nauczyciela do specyfiki nauczanego przedmiotu może wpłynąć na jakość nauczania.

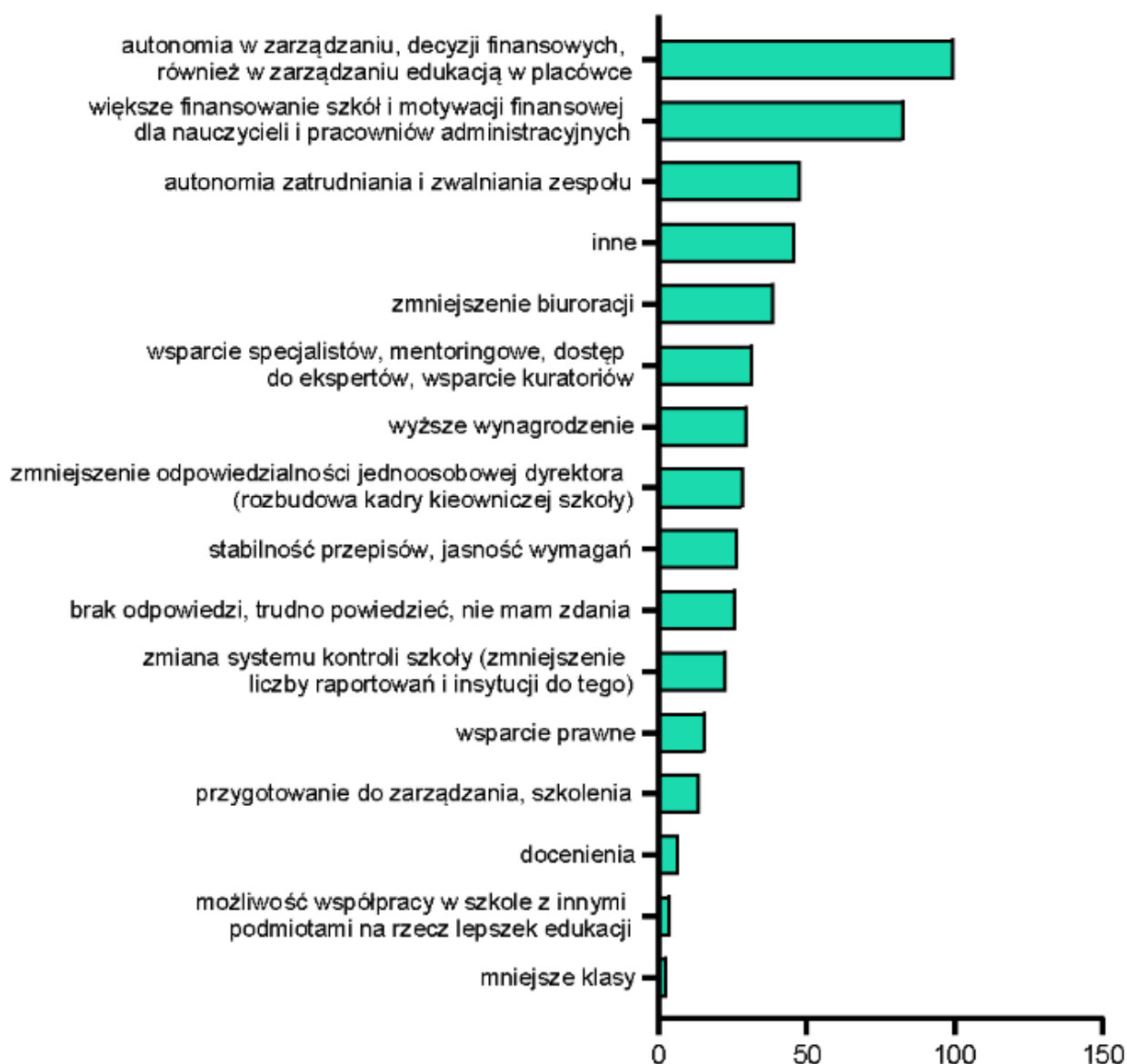
Według 42% respondentów wprowadzenie programów mentoringowych może pomóc nowym nauczycielom w lepszym rozpoczęciu kariery edukacyjnej.

Nowe podejście do definiowania przedmiotów nauczania może uwzględniać współczesne potrzeby uczniów i społeczeństwa - tego zdania jest 40% badanych.

Co trzeci ankietowany uważa, że nowe możliwości awansu mogą zachęcić nauczycieli do dalszego rozwoju zawodowego.

Jeden na czterech respondentów jest zdania, że szkolenie dyrektorów i wicedyrektorów może przyczynić się do lepszego zarządzania placówką edukacyjną.

Jakie potrzeby powinny zostać uwzględnione w projektowaniu nowego systemu edukacji powszechnej?

Dyrektorzy potrzebują większej autonomii w zarządzaniu, doborze kadry nauczycielskiej oraz poszerzenia zakresu narzędzi do motywowania nauczycieli.

Oczekują większych środków finansowych i decyzyjności w przeznaczaniu ich na konkretne cele: remonty, wyposażenie szkoły w sprzęty multimedialne, pomoc psychologiczną dla uczniów i pracowników szkoły, dofinansowanie do wycieczek i wyjazdów, większy wachlarz zajęć pozalekcyjnych dla uczniów, szkolenia dla nauczycieli oraz pensje dla pracowników niedydaktycznych (sekretariat, księgowość, świetlica).

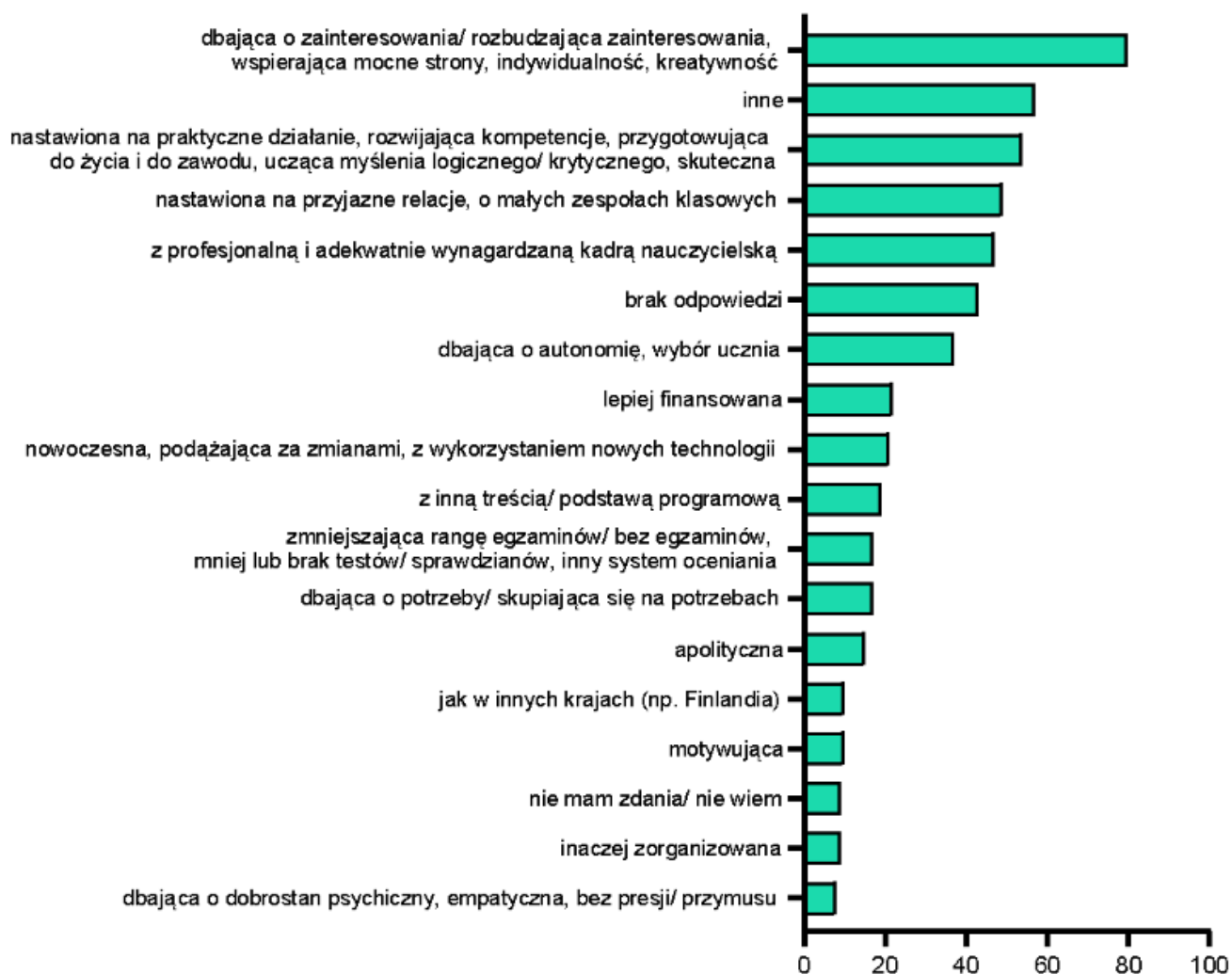
Zgłaszają potrzebę dodatkowych środków na wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, jak i uczniów szczególnie uzdolnionych, w tym szkół z obszarów wiejskich. Potrzebują także wsparcia ze strony instytucji nadzorujących i zarządzających szkołami.

Wskazują na potrzebę rozbudowania kadry zarządczej w szkole i podziału ról oraz odpowiedzialności w zarządzaniu szkołą. Zwracają też uwagę na potrzebę przejrzystości, stabilności i jednoznaczności przepisów i wymagań.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Potrzebne jest odpolitycznienie systemu edukacji, większe wsparcie organu prowadzącego i nadzorującego (samorządy, kuratorium).**
- **Dostępność kadry, jasność wymagań od strony prawnej, stworzenie szerokiego programu informacyjnego dla rodziców (...).**
- **Uczciwości finansowej i pomocy ze strony samorządu.**
- **Podział ról: dyrektor do spraw pedagogicznych i menadżer placówki, swoboda w doborze zespołu ludzi (...), powinniśmy w systemie edukacji współpracować na zasadach partnerskich.**

Gdybyś miała (miał) opisać, jakiej edukacji powszechnej chciałabyś (chciałbyś) w Polsce, jak by to brzmiało?

Dyrektorzy na pierwszym miejscu stawiają na rozwijanie potencjału, wspieranie talentów i indywidualności uczniów. Ważną rolę odgrywa praktyczny aspekt edukacji, a co się z tym wiąże, zmiana programu nauczania i zmniejszenie rangi egzaminów i testów na rzecz wiedzy praktycznej.

Respondenci wskazują na wspieranie budowania relacji przez młodzież, zwiększenie autonomii uczniów a także zadbanie o ich dobrostan.

Dyrektorzy wskazują, że w szkole ważnym aspektem jest profesjonalna i adekwatnie wynagradzana kadra nauczycielska. Chcieliby także postawić na wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie nauczania.

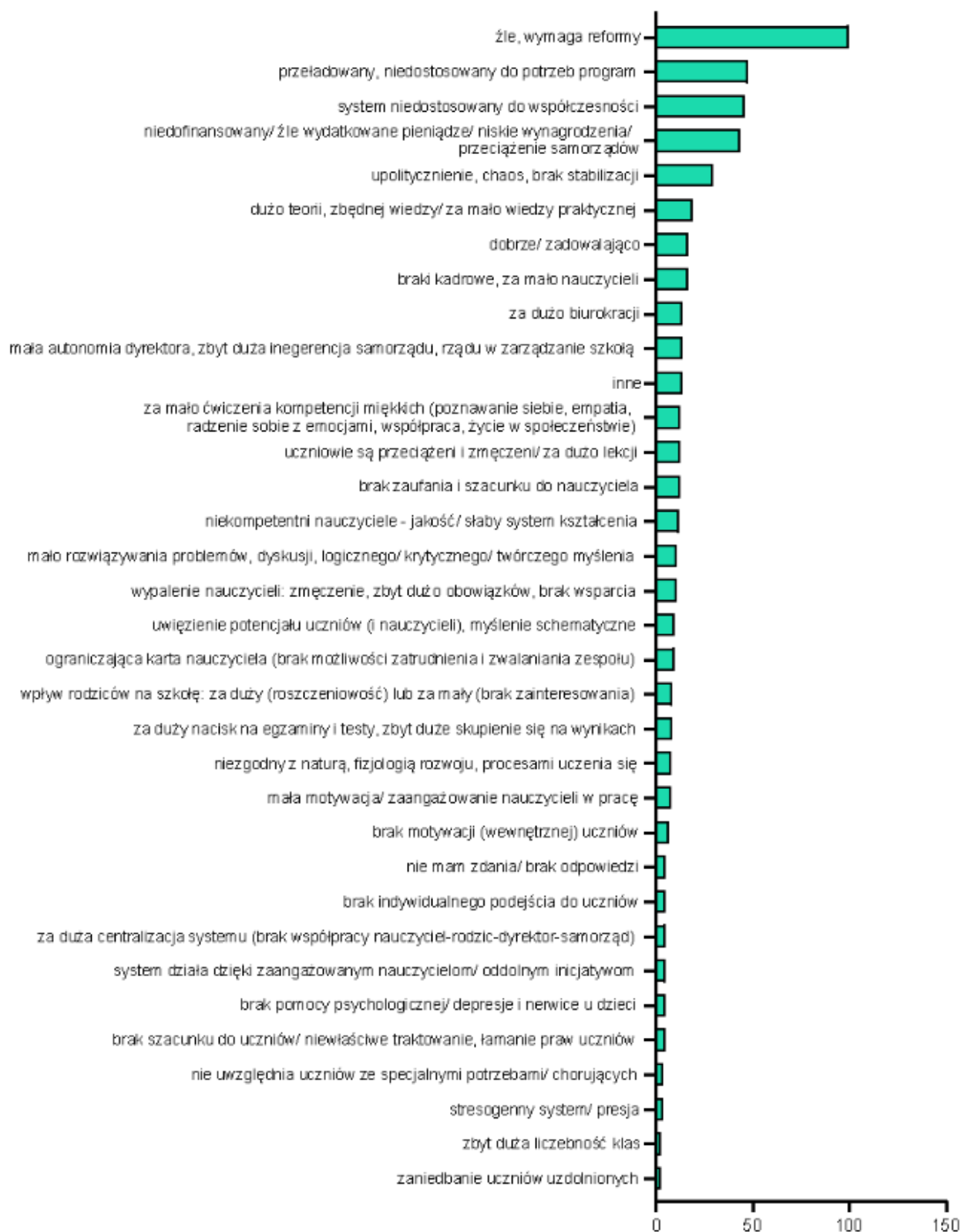
Oto kilka z ich odpowiedzi:

— “ —

- **Kompetentnych, zaangażowanych, ludzi z pasją dobrze przygotowanych do zawodu (weryfikacja), otwartych na ucznia i jego potrzeby, na współpracę z rodzicami i środowiskiem.**
- **Podstawy programowej dostosowanej do potrzeb współczesnego świata i możliwości ucznia.**
- **Spójny system prawny, zachowanie ciągłości bez nieustannych nieprzemyślanych zmian.**
- **Zapewniający poczucie bezpieczeństwa nauczycielom, ale także uczniom i rodzicom.**
- **Zapewniający szeroko rozumianą pomoc psychologiczno-pedagogiczną uczniom uzdolnionym i tym z trudnościami.**

— ” —

Jak postrzegasz stan systemu edukacji powszechnej w Polsce?

Dyrektorzy nie mają dobrej opinii na temat obecnego systemu edukacji i widzą potrzebę zmian. Zwracają uwagę na przeładowanie programu, niedostosowanie systemu do potrzeb uczniów i współczesnego świata.

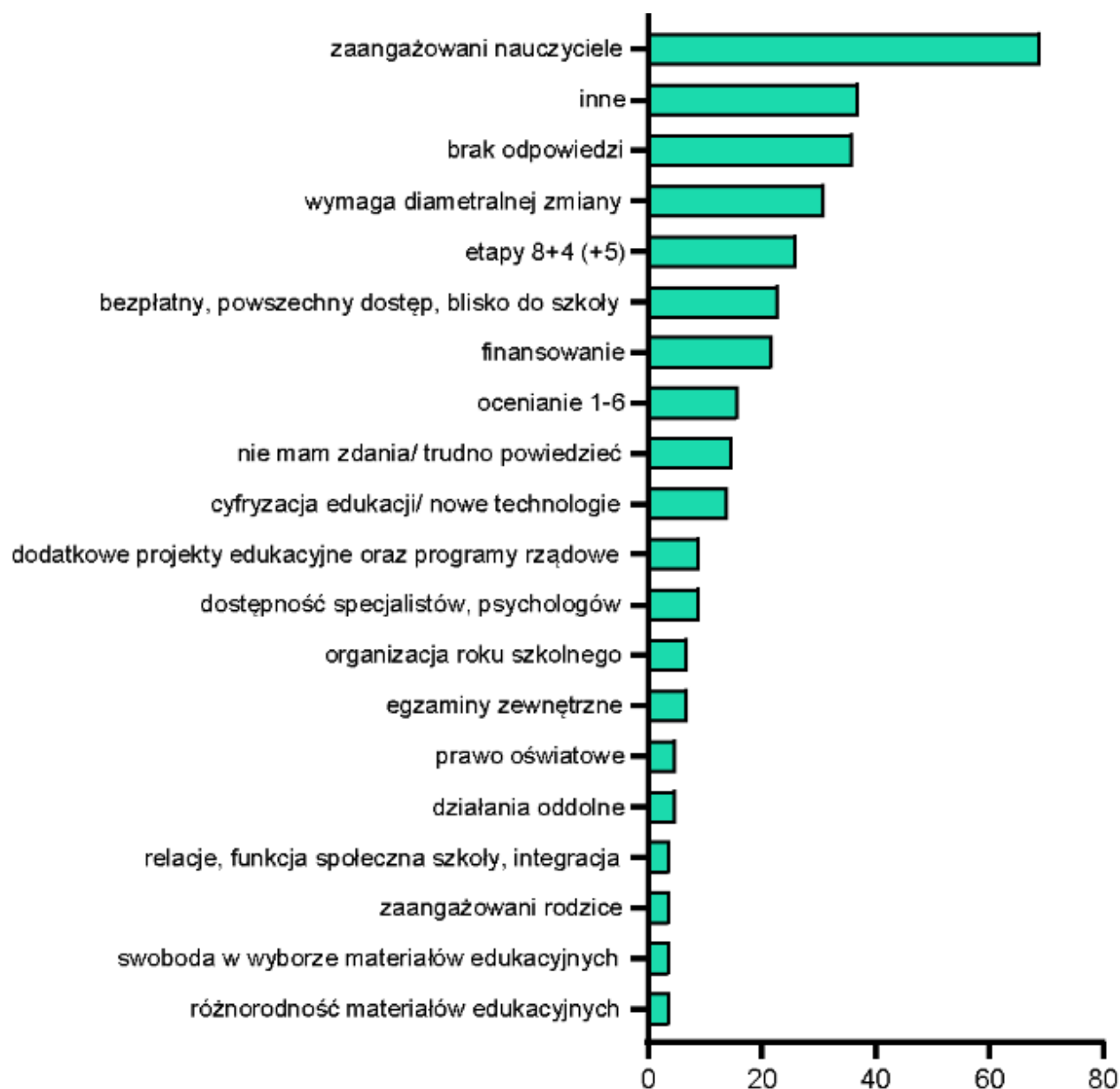
Dodatkowo zauważają problem braków kadrowych oraz niedostatecznego przygotowania nauczycieli do pełnienia obowiązków, co wynika z niewłaściwego procesu kształcenia i doszkalania. Zwracają także uwagę na problem wypalenia zawodowego nauczycieli.

Dyrektorzy wskazują na problem zbyt małej autonomii, nadmiernej biurokracji, ograniczających lub niejasnych przepisów, a także na sytuację finansową szkół.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- “ —
- **System jest na coraz niższym poziomie, nie spełnia oczekiwań nauczycieli, rodziców i uczniów. Jest opresyjny, zbiurokratyzowany, upolityczniony i nieustająco reformowany w sposób rewolucyjny i nieprzemyślany, deprecjonujący zawód nauczyciela.**
 - **Do przebudowy. Nasze autorskie osiągnięcia są ignorowane, a nawet zwalczane przez organy nadzorcze. Poczynając od żywienia po elastyczność nauczania, rozwijania pasji uczniów. Niezrozumienie kształcenia zawodowego.**
 - **Demonizowanie uprawnień pedagogicznych (fikcja za pieniądze), dyrektor powinien mieć możliwość decydowania o zatrudnieniu fachowca (tacy są niezbędni). Obecnie uprawnienia pozwalają skutecznie wyeliminować najlepszych. Nikt za takie pieniądze nie podejmie się pracy z taką odpowiedzialnością karną!**
- ” —

Co oceniasz w obecnym systemie edukacji powszechnej jako dobre?

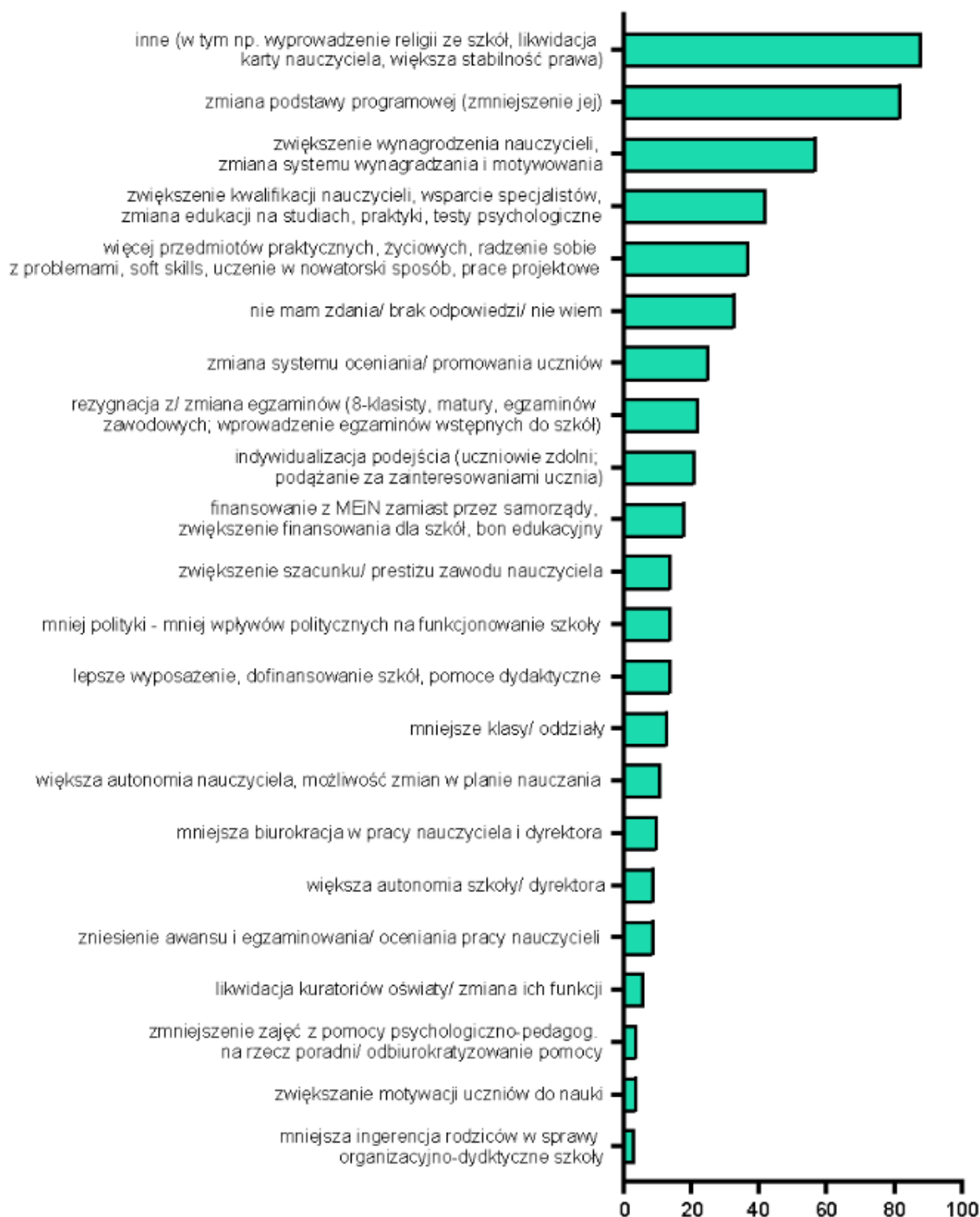
Dyrektorzy w odpowiedzi na pytanie, co dobrego jest w polskim systemie edukacji powszechnej wskazali przede wszystkim zaangażowanych nauczycieli. Również zniesienie gimnazjów i podział na etapy 8-letniej szkoły podstawowej i 4/5-letniej szkoły ponadpodstawowej zyskały aprobatę. Kolejnym pozytywem wskazanym przez dyrektorów szkół jest finansowanie szkolnictwa z budżetu państwa, co gwarantuje powszechną i bezpłatną edukację.

Niemal 15% ankietowanych w grupie dyrektorów nie udzieliło odpowiedzi na to pytanie, a kolejne 9% uważa, że system jest z gruntu zły i wymaga kompleksowej reformy. Zatem jedna czwarta respondentów nie zauważa pozytywnych aspektów w obecnym systemie edukacji powszechnej.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Dostosowanie materiału do wieku uczniów, możliwość pisania autorskich programów nauczania, innowacji, dostosowanie metod środków do potrzeb danej klasy, możliwość wyboru podręcznika, wprowadzenie zasad edukacji włączającej, utworzenie platformy edukacyjnej, na której znajduje się gro ciekawych scenariuszy lekcji.**
- **Funkcjonowanie projektów, które zwiększają atrakcyjność prowadzonych lekcji np. "aktywna tablica", "laboratoria przyszłości" oraz organizację wycieczek "po Polsce", możliwość zatrudnienia psychologa, pedagoga, pedagoga specjalnego, logopedy i innych specjalistów.**
- **System sam w sobie nie jest zły, tylko jego stosowanie, realizacja założeń, nadmierne przeciążanie, niepotrzebne narzucone kryteria są do zmiany. Brak sensownych przepisów wykonawczych.**
- **Jeżeli poprawimy autonomię, damy więcej czasu dyrektorom na skuteczny mentoring i wsparcie swoich nauczycieli, pozwolimy rozwijać skrzydła, damy przestrzeń na realizację ciekawych pomysłów edukacyjnych, przestaniemy rozliczać z wyników - będzie dobrze!**

Jakie zmiany w systemie edukacji powszechnej są według Ciebie konieczne? Jak można byłoby je wdrożyć?

Dyrektorzy potrzebują zmian legislacyjnych, pozbycia się skostniałych wymagań, które bardziej przeszkadzają niż pomagają w prowadzeniu szkoły, a także stabilizacji w przepisach.

Dodatkowo zauważają problem braków kadrowych, oraz niedostatecznego przygotowania nauczycieli do pełnienia obowiązków. Zwracają także uwagę na problem wypalenia zawodowego nauczycieli. Dlatego chcieliby zmian w szkoleniu, doskonaleniu i zatrudnianiu nauczycieli, jak również oczekują pomocy specjalistycznej z zakresu prawa i psychologii.

Dyrektorzy wskazują na problem zbyt małej autonomii, nadmiernej biurokracji, ograniczających lub niejasnych przepisów, a także na sytuację finansową szkół. Stąd wnioskuje o zmiany w tym zakresie.

Oto kilka z ich odpowiedzi:

- **Zmiana ramowych planów nauczania, wynagrodzenie nauczycieli, szacunek do zawodu nauczyciela, mniej polityki, rodziców odsunąć od spraw organizacyjno-dydaktycznych szkoły.**
- **Kształcenie kadry pedagogicznej i zupełna (kompleksowa) zmiana wynagradzania nauczycieli za pracę.**
- **Konieczna jest zmiana w zakresie podstawy programowej, jest przeładowana i niedostosowana do rzeczywistych potrzeb oraz system naboru do szkół średnich. Należało by zmienić to odgórnie. Podstawa powinna być podstawą, i nauczyciel powinien mieć możliwość realizowania dodatkowych treści zgodnie z potrzebami, zainteresowaniami uczniów. Ponadto uważam, że zamiast egzaminów po 8 klasie mogły by być egzaminy wstępne do szkół- ukierunkowane na konkretne kompetencje uczniów danej szkoły.**

Podsumowanie

Raport stanowi istotne źródło wiedzy, refleksji i perspektyw ze strony tych, którzy pełnią kluczową rolę w zarządzaniu i kształtowaniu przyszłości edukacji. Głos dyrektorów placówek edukacyjnych jest niezmiernie ważny, ponieważ to oni codziennie stają przed wyzwaniami, decydują o kierunkach rozwoju placówki oraz podejmują działania, które wpływają na jakość nauczania i uczenia się.

Analiza wyników tej ankiety wyraźnie ukazuje, że dyrektorzy są głęboko zaangażowani w dążenie do doskonalenia procesu edukacyjnego. Ich spostrzeżenia dotyczące wyzwań, osiągnięć oraz potrzeb są kluczowym źródłem inspiracji dla podejmowania przemyślanych działań na rzecz edukacji.

Wyniki tej ankiety potwierdzają, że rola dyrektora w dzisiejszym systemie edukacyjnym jest nie tylko administracyjna, ale także wymaga od nich bycia liderami, mentorami i innowatorami. Zrozumienie tych różnorodnych aspektów zarządzania placówką pozwoli na budowanie lepszej przyszłości dla naszych uczniów, nauczycieli i całego społeczeństwa.

Zaangażowanie dyrektorów, ich wytrwałość w dążeniu do doskonalenia oraz zdolność do elastycznego dostosowywania się do zmieniających się realiów edukacyjnych są niezastąpione. Dzięki ich pracy i determinacji, edukacja może stać się nie tylko efektywniejsza, ale także bardziej dostosowana do potrzeb uczniów i wyposażona w narzędzia potrzebne do sprostania współczesnym wyzwaniom.

Serdecznie dziękujemy dyrektorom, którzy wzięli udział w tej ankiecie i podzielili się swoimi myślami, doświadczeniem i spostrzeżeniami. Wasze zaangażowanie i wiedza są kluczowe dla budowy lepszego systemu edukacji, który będzie służył rozwojowi naszych uczniów i przyczyni się do tworzenia społeczeństwa o wysokim poziomie edukacyjnym i kulturowym.